

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

Porevizijsko poročilo

Popravljalni ukrepi pri reviziji izkoriščenosti raziskovalne opreme

POSLANSTVO

Računsko sodišče pravočasno in objektivno obvešča javnosti o pomembnih razkritjih poslovanja državnih organov in drugih uporabnikov javnih sredstev ter svetuje, kako naj državni organi in drugi uporabniki javnih sredstev izboljšajo svoje poslovanje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

Porevizijsko poročilo

Popravljalni ukrepi pri reviziji izkoriščenosti

raziskovalne opreme

Številka: 3265-1/2012/82
Ljubljana, 16. aprila 2014

1. UVOD

V revizijskem poročilu o izkoriščenosti raziskovalne opreme v letu 2011 in prvi polovici leta 2012¹ (v nadaljevanju: revizijsko poročilo), je Računsko sodišče Republike Slovenije (v nadaljevanju: računsko sodišče) izreklo mnenje, da Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport² (v nadaljevanju: ministrstvo), Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (v nadaljevanju: ARRS), Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani in Kemijski inštitut niso bili učinkoviti pri izkoriščanju raziskovalne opreme.

Ker vse razkrite nesmotnosti niso bile odpravljene med revizijo, je računsko sodišče od ministrstva zahtevalo predložitev odzivnega poročila.

Ministrstvo v predpisanem roku 90 dni računskemu sodišču ni predložilo odzivnega poročila, zato je računsko sodišče pozvalo ministrstvo naj ga predloži³. Računsko sodišče je odzivno poročilo⁴ prejelo po elektronski pošti tri dni po izteku 90-dnevnega roka za predložitev odzivnega poročila. V odzivnem poročilu, ki ga je z elektronskim podpisom potrdila odgovorna oseba dr. Jernej Pikalo, minister za izobraževanje, znanost in šport, je predstavljen popravljalni ukrep.

V porevizijskem postopku smo pregledali odzivno poročilo ter preizkusili verodostojnost in zadovoljivost izkazanega popravljalnega ukrepa.

V tem poročilu:

- predstavljamo nesmotnosti, ki so bile razkrite v revizijskem poročilu in so zahtevale ukrepanje,
- povzemamo popravljalni ukrep in
- izrekamo mnenje o zadovoljivosti popravljalnega ukrepa.

¹ Št. 3265-1/2012/70 z dne 6. 12. 2013.

² Za revidirano področje je bilo do 10. 2. 2012 pristojno Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, od 10. 2. 2012 do 20. 3. 2013 Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, od 20. 3. 2013 pa Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

³ Poziv št. 3265-1/2012/72 z dne 12. 3. 2014 in popravek poziva št. 3265-1/2012/73 z dne 13. 3. 2014.

⁴ Dopis št. 006-1/2012-26 z dne 12. 3. 2014.

2. NESMOTRNOSTI IN POPRAVLJALNI UKREP

2.1 Evidenca raziskovalne opreme

2.1.1 Opis nesmotrnosti

V točki 2.2.1 revizijskega poročila je navedeno, da ARRS vodi zbirke podatkov o raziskovalni dejavnosti, ki so namenjene načrtovanju politike za izvajanje raziskovalne in razvojne dejavnosti, določene z Zakonom o raziskovalni in razvojni dejavnosti⁵, za statistične namene, spremljanje stanja na področju raziskovalne in razvojne dejavnosti ter namene promocije raziskovalnega in razvojnega dela. Med temi zbirkami podatkov so tudi podatki o izkoriščenosti raziskovalne opreme v obliki mesečnih poročil raziskovalnih organizacij, ki so pridobile sredstva za nakup raziskovalne opreme prek javnih razpisov – Paketi 11 do 14⁶, ki jih ARRS objavlja na svoji spletni strani (v nadaljevanju: podatki o raziskovalni opremi pri ARRS). Z delom zbranih podatkov o raziskovalni opremi, iz zbranih mesečnih poročil, je ARRS občasno posodobila prikaz podatkov o raziskovalni opremi v SICRIS⁷ (v nadaljevanju: podatki o raziskovalni opremi v SICRIS). Zaradi načina posodabljanja podatkov se podatki o raziskovalni opremi v SICRIS razlikujejo od istovrstnih podatkov o raziskovalni opremi pri ARRS.

Podatki o raziskovalni opremi, ki je bila sofinancirana iz javnih sredstev, niso dostopni v obliki enotne evidence raziskovalne opreme na enem mestu, ampak kot podatki o raziskovalni opremi pri ARRS in podatki o raziskovalni opremi v SICRIS. Podatki o posameznih kosih opreme niso nujno enolično povezljivi, saj le podatki o raziskovalni opremi pri ARRS vsebujejo tudi inventarno številko, ki se lahko uporabi kot enoten identifikator za posamezen kos opreme.

Podatki o raziskovalni opremi pri ARRS in podatki o raziskovalni opremi v SICRIS naj bi bili v pomoč ARRS in ministrstvu pri načrtovanju in izvajanju javnih razpisov za nakup raziskovalne opreme. S pomočjo evidenc opreme v SICRIS bi zagotovili, da ne bi prihajalo do podvajanja sofinanciranja nakupov raziskovalne opreme. Podatki o raziskovalni opremi ne omogočajo iskanja kosov raziskovalne opreme po različnih kriterijih, na primer po znanstvenih vedah⁸, zato je iskanje podatkov o razpoložljivi opremi v Republiki Sloveniji oteženo tako za raziskovalce kot tudi za ARRS in ministrstvo.

⁵ Uradni list RS, št. 22/06-UPB1, 112/07, 9/11.

⁶ Razpisa (Paket 11 in 12) je objavilo ministrstvo, pristojno za raziskovalno dejavnost, razpisa (Paket 13 in 14) pa ARRS. Podatki o raziskovalni opremi vsebujejo tudi nekaj opreme, ki ni bila kupljena iz teh Paketov.

⁷ SICRIS (angl.: *Slovenian Current Research Information System*) je informacijski sistem o raziskovalni dejavnosti v Republiki Sloveniji. Vzdržuje in polni ga Institut informacijskih znanosti, Maribor.

⁸ To so naravoslovje, tehnika, biotehnika, medicina, humanistika in družboslovje.

Podatki o raziskovalni opremi v SICRIS in podatki o raziskovalni opremi pri ARRS so nepopolni, saj vsebujejo le podatke o raziskovalni opremi, ki je bila kupljena prek javnih razpisov za nakup raziskovalne opreme – Paketi 11 do 14. Obsegajo torej le podatke o opremi, za katero je ARRS v obdobju od leta 2007 do 30. 6. 2012 izplačala 19,4 milijona evrov, ne vsebujejo pa podatkov o opremi, za katero je ministrstvo v istem obdobju izplačalo 31,3 milijona evrov, niti o opremi, za katero je ARRS izplačala 63,3 milijona evrov za pokrivanje stroškov amortizacije v okviru financiranja raziskovalnih programov in projektov. Ministrstvo nima v pregledni obliki zbranih podatkov o raziskovalni opremi, ki so jo raziskovalne organizacije kupile s sredstvi, dodeljenimi po javnih razpisih ministrstva, čeprav je v Resoluciji o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020⁹ predvideno, da bo vzpostavljen virtualni center (portal) za dostop do raziskovalne infrastrukture in do prostih zmogljivosti. ARRS o opremi, kupljeni s sredstvi za kritje stroškov amortizacije v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni imela podatkov. Ker so tudi sredstva za kritje stroškov amortizacije javna sredstva, bi morala ARRS nakupe opreme iz tega vira, v skladu z Navodilom za oblikovanje cen za uporabo raziskovalne opreme, obveščanje in poročanje o uporabi raziskovalne opreme¹⁰, vključiti v enotno evidenco raziskovalne opreme. Raziskovalne organizacije bi morale tudi o tej raziskovalni opremi poročati in jo dati na razpolago drugim zainteresiranim raziskovalnim organizacijam.

Ministrstvo je občasno, za namene uporabe pri posameznih mednarodnih in drugih projektih, zbiralo podatke o raziskovalni opremi, ki jo imajo raziskovalne organizacije, in sicer:

- ob pripravi Načrta razvoja je od raziskovalnih organizacij pridobilo podatke o raziskovalni opremi in poveziljivosti opreme po posameznih raziskovalnih področjih¹¹;
- ob vključevanju v Evropsko unijo za projekt MERIL¹² je koordinatorju poslalo seznam srednje-velike raziskovalne infrastrukture;
- ob javnem pozivu za izraz interesa za sodelovanje v Srednjeevropskem konzorciju raziskovalne infrastrukture (C-ERIC¹³).

Podatkov, ki jih je ministrstvo zbiralo v navedene namene, ni mogoče primerjati s podatki o raziskovalni opremi v SICRIS in podatki o raziskovalni opremi pri ARRS.

⁹ Uradni list RS, št. 43/11.

¹⁰ Št. 007-11/2010-1 z dne 2. 12. 2010.

¹¹ Ministrstvo je podatke zbralo na Javnem pozivu za zbiranje predlogov projektov razvoja velike nacionalne raziskovalne infrastrukture za potrebe določanja prioritetnih področij z dne 13. 11. 2009.

¹² Projekt MERIL (angl.: *Mapping of the European Research Infrastructure Landscape*) se izvaja v okviru Sedmega okvirnega programa za raziskave in tehnološki razvoj (FP7), koordinira ga Evropska znanstvena fundacija (angl.: *European Science Foundation – ESF*) in je namenjen vzpostavitvi podatkovne zbirke o raziskovalnih infrastrukturah evropskega pomena in povezovanju nacionalnih infrastruktur v mednarodno povezano celoto. Seznam podatkov o raziskovalnih zmogljivostih (s pripadajočo raziskovalno opremo), ki imajo več kot nacionalni pomen, je dostopen na portalu MERIL [URL: <http://portal.meril.eu>], november 2013.

¹³ Poziv z dne 9. 3. 2012. C-ERIC (angl.: *Central European Research Infrastructure Consortium*) je eden izmed Konzorcijev evropske raziskovalne infrastrukture (ERIC), ki naj bi se ustanovili kot pravne osebe, katerih glavna naloga je upravljanje raziskovalne infrastrukture na neprofitni podlagi. C-ERIC naj bi povezal obstoječe regionalne raziskovalne zmogljivosti in s tem omogočil bolj celovite raziskovalno-infrastrukturne zmogljivosti v regiji. Ministrstvo je za C-ERIC zbralo podatke že ob pripravi Načrta razvoja, zato je pozvalo raziskovalne organizacije, da izrazijo svoj interes za C-ERIC.

Pridobljene podatke o raziskovalni opremi, ki so jo kupili Centri odličnosti, je ministrstvo posredovalo ARSS, da bi jih ta uporabila pri preverjanju prijav na Javni razpis o sofinanciranju nakupov raziskovalne opreme (Paket 15). Podatki pa niso bili zbrani na način, ki bi omogočal vključitev kupljene raziskovalne opreme v podatke o raziskovalni opremi v SICRIS oziroma pri ARRS.

Računsko sodišče je v zahtevi za predložitev odzivnega poročila od ministrstva zahtevalo, da mora v sodelovanju z ARRS pripraviti načrt aktivnosti za oblikovanje enotne evidence raziskovalne opreme (v nadaljevanju: načrt aktivnosti), ki je bila sofinancirana iz državnega proračuna in proračuna Evropske unije, kar bo podlaga za vzpostavitev virtualnega centra (portala) za dostop do raziskovalne infrastrukture in do prostih zmogljivosti v skladu z Resolucijo o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020.

2.1.2 Izkazani popravljalni ukrep

Ministrstvo je v načrtu aktivnosti predvidelo, da bo pri pripravi enotne evidence raziskovalne opreme uporabilo obstoječe strukture in mehanizme v okviru ARRS in SICRIS. Na tak način pričakujejo, da bodo hitro, učinkovito in tudi ekonomično rešili vprašanje enotnega portala. Ker podatki niso zbrani na enem mestu, so tudi nepopolni in težko dostopni. Ministrstvo ocenjuje, da je glavna pomanjkljivost obstoječega sistema prikaz razpoložljivosti raziskovalne opreme. Ministrstvo bo aktivnosti, ki so predvidene v načrtu aktivnosti, izvedlo v sodelovanju z ARRS in Institutom informacijskih znanosti v Mariboru, ki bo skrbel za tehnično izvedbo zastavljenih aktivnosti.

Ministrstvo v načrtu aktivnosti predvideva, da bo v prvi fazi poenotilo in dopolnilo obstoječi način poročanja raziskovalnih organizacij o raziskovalni opremi ARRS. Za ta namen bodo v sodelovanju z ARRS posodobili tabele za poročanje o stanju raziskovalne opreme z namenom pridobitve ključnih podatkov za enotno evidenco raziskovalne opreme. V načrtu aktivnosti je ministrstvo predvidelo, da bodo posodobitev podatkov o raziskovalni opremi vzpostavili na dva načina:

- ob sklenitvi pogodb za finančne instrumente, ki bodo vsebovali tudi nabavo raziskovalne opreme, bo obveznost poročanja oziroma vpisa raziskovalne opreme opredeljena kot pogodbeni obveznost;
- letno poročanje oziroma posodabljanje bo izvedeno ob predložitvi poročil o delu raziskovalnih in infrastrukturnih programov in letnih poročil izvajanja drugih instrumentov ARRS.

Ministrstvo bo pozvalo prek spletne strani tudi ostale raziskovalne institucije, ki niso pridobile javnih sredstev, da z namenom prepoznavnosti in odprtosti potrebne podatke posredujejo sami.

V drugi fazi ministrstvo v načrtu aktivnosti predvideva nadgradnjo portala SICRIS kot ključnega orodja za vzpostavitev enotnega portala. Z dopolnitvami sistema bo vzpostavljena večja preglednost in predvsem povezanost raziskovalne opreme z ostalimi aktivnostmi. V že obstoječi sistem bo v iskalnik, poleg sedanjih kriterijev (raziskovalci, organizacije, skupine, projekti, programi in podobno), dodana še "oprema", ki bo že na prvi ravni omogočala vstop do iskalnega orodja in evidence raziskovalne opreme. Pri vsakem kosu raziskovalne opreme bodo kontaktni podatki skrbnika v matični raziskovalni organizaciji in neposredna povezava o razpoložljivosti. V načrtu aktivnosti je predvideno, da bodo rezervacijski sistem za uporabo raziskovalne opreme za zunanje uporabnike vodili skrbniki raziskovalne opreme.

2.1.3 Ocena popravljalnega ukrepa

Popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*. Ministrstvo je pripravilo načrt aktivnosti za oblikovanje enotne evidence raziskovalne opreme, ki je bila sofinancirana iz državnega proračuna in proračuna Evropske unije. Določilo je rok in osebe, odgovorne za izvedbo aktivnosti.

3. MNENJE O IZKAZANEM POPRAVLJALNEM UKREPU

Pregledali smo odzivno poročilo, ki ga je na podlagi zahteve iz revizijskega poročila o izkoriščenosti raziskovalne opreme v letu 2011 in prvi polovici leta 2012 izdelalo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Ocenili smo, da je odzivno poročilo, ki ga je z elektronskim podpisom potrdil dr. Jernej Pikalo, minister za izobraževanje, znanost in šport, verodostojno.

Zadovoljivost izkazanega popravljalnega ukrepa smo ocenili na podlagi posredovanega opisa ukrepa in predložene dokumentacije. Menimo, da smo pridobili zadostne in ustrezne podlage in dokaze, da lahko podamo oceno o zadovoljivosti izkazanega ukrepa.

S popravljivim ukrepom, ki ga je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport izkazalo za vzpostavitev enotne evidence raziskovalne opreme, ki je bila sofinancirana iz državnega proračuna in proračuna Evropske unije, so bili začeti postopki, ki bodo zagotovili, da bodo odpravljene nesmotnosti, ugotovljene v revizijskem poročilu.

Ocenjujemo, da je ukrep, ki ga je sprejelo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport za odpravo nesmotnosti, opisanih v točki 2.1.1 tega poročila, *zadovoljiv*. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je izdelalo načrt aktivnosti za oblikovanje enotne evidence raziskovalne opreme, ki je bila sofinancirana iz državnega proračuna in proračuna Evropske unije, kar bo podlaga za vzpostavitev virtualnega centra (portala) za dostop do raziskovalne infrastrukture in do prostih zmogljivosti v skladu z Resolucijo o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020.

Tomaž Vesel,
generalni državni revizor

Poslano:

1. Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, priporočeno;
2. Državnemu zboru Republike Slovenije, priporočeno;
3. arhivu, tu.

*Bdimo nad potmi
javnega denarja*

Računsko sodišče Republike Slovenije
The Court of Audit of the Republic of Slovenia
Slovenska cesta 50, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0) 1 478 58 00
fax: +386 (0) 1 478 58 91
sloaud@rs-rs.si
www.rs-rs.si

Enota Maribor / Maribor Office
Ulica heroja Bračiča 6, 2000 Maribor, Slovenija
tel.: +386 (0) 2 250 58 80
fax: +386 (0) 2 250 58 96